Azerbaycan ve Türkiye Arasındaki Ekonomik İlişkiler

SAFİYE UĞURLU, KASIM 2023

Azerbaycan ve Türkiye Arasındaki Ekonomik İlişkiler

Azerbaycan ve Türkiye, tarihsel, kültürel ve dilsel bağlarla birbirine yakın iki ülke olup, son yıllarda ekonomik ve ticari ilişkilerinde de önemli bir ivme kazanmışlardır. Özellikle enerji, inşaat, tarım, otomotiv ve ticaret alanlarında güçlü işbirlikleri bulunmaktadır. Ayrıca, stratejik coğrafi konumları ve karşılıklı ekonomik çıkarları, her iki ülkenin birbirine olan bağımlılığını artırmaktadır.

1. Ticaret Hacmi ve Ticaret Denge

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi son yıllarda artış göstermektedir. 2022 itibariyle, iki ülke arasındaki ticaret hacmi yaklaşık 6,5 milyar USD civarına ulaşmıştır. Türkiye, Azerbaycan'ın en büyük ticaret ortaklarından biridir ve Azerbaycan, Türkiye'nin en büyük ticaret partnerlerinden biri olarak önemli bir pazar oluşturur.

Ticaretin Temel Kalemleri:

- Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatı:

  - İnşaat malzemeleri, otomotiv, makine ve yedek parça, elektronik ürünler, gıda ve tekstil ürünleri Türkiye'nin Azerbaycan'a yaptığı ihracatın başlıca kalemlerindendir.

- Azerbaycan'ın Türkiye'ye İhracatı:

  - Petrol ve petrol ürünleri, doğal gaz, kimyasal maddeler, tarım ürünleri ve gıda maddeleri Azerbaycan'ın Türkiye'ye yaptığı başlıca ihracat kalemleridir. Azerbaycan, enerji kaynakları bakımından Türkiye için kritik bir tedarikçidir.

Azerbaycan'ın özellikle petrol ve doğalgaz ihracatı, Türkiye'nin enerji ihtiyacını karşılamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, TANAP (Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı) ve Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) Boru Hattı gibi projeler, iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğinin simgeleri arasında yer alır.

2. Yatırım ve İki Taraflı İşbirlikleri

Türkiye, Azerbaycan'a önemli yatırımlar gerçekleştiren bir ülkedir. Türk müteahhitlik firmaları, Azerbaycan'daki birçok büyük altyapı projesinde aktif rol oynamaktadır. Baku Olimpiyat Stadyumu, Baku'daki Havalimanı Projeleri ve Azerbaycan Demir Yolu Altyapısı gibi projelerde Türk şirketleri ön plandadır. Ayrıca, Türk inşaat sektörünün Azerbaycan'daki başarısı, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Azerbaycan'dan Türkiye'ye yapılan yatırımlar ise özellikle enerji sektörü, bankacılık, gayrimenkul ve telekomünikasyon gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Azerbaycanlı şirketler, Türkiye'de çeşitli alanlarda yatırım yapmış olup, Türkiye'nin ekonomik büyümesine katkı sağlamaktadır.

3. Enerji ve Doğal Kaynaklar

Azerbaycan, Türkiye için önemli bir enerji tedarikçisidir. Hem doğalgaz hem de petrol ithalatı açısından Azerbaycan, Türkiye'nin güvenilir enerji partnerlerinden biridir.

- TANAP ve BTC Projeleri: Türkiye, Azerbaycan'ın enerji kaynaklarını Avrupa'ya taşımada önemli bir transit ülke konumundadır. TANAP projesi, Azerbaycan gazını Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştırırken, BTC boru hattı da Azerbaycan petrolünü Türkiye'ye taşımaktadır.

- Petrol ve Doğal Gaz: Azerbaycan'ın Shah Deniz Doğal Gaz Sahası ve Azeri-Çırak-Güneşli petrol sahalarından elde edilen enerji kaynakları, Türkiye'nin enerji güvenliği için kritik öneme sahiptir.

Bu bağlamda, Türkiye ve Azerbaycan, enerji alanındaki stratejik işbirliklerini daha da derinleştirerek, hem bölgesel hem de küresel enerji güvenliğine katkıda bulunmaktadırlar.

4. Altyapı ve Ulaşım Projeleri

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki ulaşım altyapısının güçlendirilmesi, iki ülke arasındaki ticareti artıran diğer bir önemli faktördür.

- Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu:Bu projeyle, Asya ile Avrupa arasındaki ulaşım kolaylaşmıştır ve Türkiye'nin Orta Asya'ya olan erişimi artmıştır. Bu proje, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da kuvvetlenmesine olanak tanımaktadır.

- Baku Limanı ve Türk Limanları: Türkiye'nin deniz taşımacılığı sektöründeki güçlü altyapısı ile Azerbaycan'ın Hazar Denizi'ndeki limanları arasında artan işbirliği, karşılıklı ticaretin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

5. Turizm ve Kültürel İşbirliği

Turizm sektörü de Türkiye ve Azerbaycan arasındaki ekonomik ilişkilerin bir diğer önemli boyutudur. Azerbaycan, Türkiye'nin önemli turistik pazarlarından biri haline gelmiştir. Aynı şekilde, Azerbaycan'a yönelik Türk turist sayısı da son yıllarda artmaktadır. İki ülke arasındaki kültürel benzerlikler, karşılıklı turist akışını artırmış ve turizm sektöründeki potansiyeli güçlendirmiştir.

Ayrıca, Türk ve Azerbaycanlı iş insanları, ortak işbirlikleri için kültürel ve ticari etkinliklerde bir araya gelmektedir. Kültürel ilişkiler, turizmi destekleyen ve işbirliklerini artıran bir diğer önemli faktördür.

6. Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve Ekonomik İşbirliği

Türkiye ve Azerbaycan, 2008 yılında Serbest Ticaret Anlaşması imzalamışlardır. Bu anlaşma, iki ülke arasındaki ticaretin serbestleşmesini ve daha fazla yatırım yapılmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda, Gümrük Birliği gibi ekonomik entegrasyon adımları, ticaretin daha da kolaylaşmasını sağlamaktadır.

Azerbaycan, Türkiye'nin Ortadoğu, Asya ve Hazar bölgesine açılan kapısı konumunda olduğu için bu bölgelere yönelik ticaret ve yatırım fırsatları açısından da stratejik bir partnerdir.

7. Zorluklar ve Gelecek Perspektifi

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerdeki en büyük zorluklar, bazen politik ve jeopolitik faktörlerden kaynaklanabilmektedir. Ayrıca, her iki ülkenin iç ekonomik durumları ve global ekonomik krizler de ticaret hacmini etkileyebilmektedir.

Ancak, her iki ülkenin güçlü siyasi iradesi ve ekonomik işbirliği kararlılığı, bu zorlukları aşacak düzeyde ve ekonomik ilişkilerin gelecekte daha da derinleşmesi beklenmektedir.

Sonuç

Azerbaycan ve Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler, birçok alanda güçlü ve derinlemesine bir işbirliği oluşturmaktadır. Enerji, ticaret, altyapı, inşaat, yatırım ve turizm gibi alanlarda güçlü bir ortaklıkları vardır. Özellikle enerji alanındaki stratejik işbirlikleri, iki ülkenin küresel enerji pazarındaki rollerini pekiştirmektedir. Gelecekte, bu ilişkilerin daha da güçlenmesi ve ekonomik entegrasyonun derinleşmesi beklenmektedir.